

I Tolkien upřednostňoval agrární uměřenost a jednoduchost před otráveným ovocem tak zvaného ekonomického „pokroku.“

Autor: Joseph Pearce

Ve velice zajímavém rozhovoru pro *Catholic World Report* se Jay W. Richards, spoluautor nové knihy *The Hobbit Party*, zabývající se rozborem politického myšlení J. R. R. Tolkiena, pokusil distancovat Tolkiena od politických vizí G. K. Chestertona a Hilaire Belloca. Jakkoliv *pro forma* uznal romantické cíle distributismu (politicko-ekonomického systému zastávaného Bellocem a Chestertonem), háček celého systému spočívá dle Richardse v detailech:

Pro nás je problémem absence dostatečně přitažlivé vize, především u Belloca. Přišel s několika velice specifickými opatřeními pro vytvoření společnosti řízené v souladu s principy distributismu, a učinil tak na základě dle našeho mínění mylných ekonomických premis. Kupříkladu ve své *Essay on the Restoration of Property* napsal, že „snahy o obnovu vlastnictví nepochybně selžou, pokud je bude svazovat předsudek proti použití síly jako služebnice Spravedlnosti.“ Oproti tomu ve „Vymetení Kraje“ popisuje Tolkien skupinu panovačných cizinců, kteří infiltrovali Kraj: „sběrači a přerozdělovači... kteří obcházejí a počítají a měří a odvážejí do skladů“ údajně „pro spravedlivé přerozdělení.“ Není to příliš pozitivní vyobrazení. S ohledem na Tolkienův postoj k využití donucovací síly k dosažení byť chvályhodných cílů si lze jen stěží představit, že by se ztotožnil s detaily Bellocova programu.

Po uznání „komplikovanosti“ otázky distributismu Richards uzavírá: „Abychom našli moudrost v Tolkienových ekonomických představách... je lépe popsat je jejich vlastní terminologií než pomocí ztotožňování s ideami jiných myslitelů jako Chesterton a Belloc.“

Jeho zdůvodnění upřímně řečeno nechápu. Ve „Vymetení Kraje“ hobity, jako řádné bellocovské distributisty, nepochybně „nesvazuje předsudek proti použití síly coby služebnice

Spravedlnosti.“ Právě naopak, jsou velice rychle připraveni pozvednout zbraně, aby obnovili distributistický řád panující v Kraji před jejich odchodem. Jak může být pro Boha (nebo u Valar) vykládáno obnovení vlastnictví Kraje hobity veškerou nezbytnou silou chápáno jako vyvrácení Bellocovy obhajoby zcela totožné ideje v jeho *Essay on the Restoration of Property*?

Kromě vzájemně se popírající logiky Richardsova úsilí vzdálit Tolkiena od Belloca se sám otevřeně hlásí k „užití síly coby služebnice Spravedlnost“ ve své energické obraně Tolkienem zastávané teorie spravedlivé války.

Tady už se celá věc jeví dosti matoucí: s Bellocovými postoji se ztotožňuje nejen Tolkien, ale i sám Richards!

Abychom pochopili, co se snaží říci, musíme se dostat pod nesourodý povrch argumentace. Nestaví se proti *jakémukoliv* užití síly, ale proti využití síly *ekonomické*. Coby vyznavač nesmyslné doktríny libertinismu volného trhu obhajuje Richards legitimitu užití násilí k obnově neprávem odňatého vlastnictví – ne však moc práva. Jinými slovy je legitimní zabíjet lidi a shazovat bomby za účelem obnovy vlastnictví právoplatných majitelů, nikoliv však ke stejnému cíli přijímat legislativu.

Belloc hájí legální zásahy k obnově spravedlnosti v hospodářské sféře, jako např. aktivní opatření k získání a udržení prostoru drobných podnikatelů na trhu proti snahám velkých korporací je z něj vyloučit. Richards se dopouští velice běžného a naivního omylu ztotožnění Bellocovy politické filozofie se socialismem a následně – správně – říká, že Tolkien socialistou nebyl. **Ve skutečnosti se Belloc stavěl proti způsobu, jakým socialismus i globalistický kapitalismus soustředily bohatství do rukou hrstky privilegiovaných, tj. plutokratů a politiků.** Reakcí na tuto nespravedlnost měla být podpora malého podnikání aplikací politické moci. Takovéto intervence by jistě byly proti srsti libertariánským fandům volného trhu, podle nichž je lepší dát globálním korporacím volnou ruku k vládě nad světem, aby tak měly volné působnosti ke (zne)užívání ekonomik za účelem monopolizace svého tržního podílu.

Richardsova argumentace je jednoduchá a zjednodušující. Otevírá důkazem Tolkienovy nelásky k socialismu, ke „sběračům a přerozdělovačům... kteří obcházejí a počítají a měří a odvážejí do skladů“ údajně „pro spravedlivé přerozdělení.“ Následně označuje Bellocův distributismus za socialistický – přestože Belloc socialismus vždy rozhodně odmítal a napadal. Richards zdá se nedokáže nebo nechce rozlišovat mezi socialistickým „přerozdělováním bohatství“ a obnovou široce distribuovaného soukromého vlastnictví zastávanou distributisty. Zatímco socialisté považují soukromé vlastnictví za zlo, které má být ovládáno státem, distributisté jej naopak považují za dobrodiní, které je třeba poskytnout co nejvíce lidem jako obranu proti moci státu. Směšovat či stavět rovnítko mezi tyto dva diametrálně odlišné systémy je jednoduše nesprávné.

Pozastavme se také nad tím, s jakým nadšením opakuje Richards Tolkienův nesouhlasný postoj k socialismu, ale nezmiňuje o několik stran později se objevující brutální vykreslení výdobytků *laissez faire* kapitalismu průmyslové revoluce:

Byla to jedna z nejsmutnějších hodin v jejich životech. Vyvstával před nimi velký komín, a jak se blížili ke staré vsi za Vodou, řadami nových ubohých domů po obou stranách silnice viděli nový mlýn v celé jeho mračné a špinavé ošklivosti: velkou cihlovou budovu dřepící nad říčkou, kterou znečišťovala kouřícími a páchnoucími splašky. Po celé délce povodské cesty byly všechny stromy pokáceny.

Když překročili most, vzhlédli do Kopce a ztratili dech. Ani vidění v Zrcadle nepřipravilo Sama na to, co spatřilo. Stará sýpka na západní straně byla zbořená a na jejím místě stály řady dehtovaných kůlen. Všechny kaštany byly pryč. Břehy a živé ploty byly rozkopené. V dohola udusaném poli nepořádně stály veliké vozy. Z Pytlové ulice se stal zející pískový a šterkový lom. Dno pytle vzadu nebylo vidět pro tlačení velkých bud.[1]

Jako chlapec žil Tolkien v „řadách nových ubohých domů po obou stranách silnice“, tj. slumech industrializovaného Birminghamu – druhého největšího města Anglie, který však byl až do úsvitu průmyslové revoluce malou vesničkou v hrabství Warwickshire. Tolkien, který se v jednom z dopisů označil za „hobita“, dával přednost Birminghamu předindustriální éry před továrním městem-plodem *laissez faire* ekonomiky. Podobně jako William Blake, který proklínal „temné satanské mlýny“ a Gerard Manley Hopkins, který lkal nad průmyslovou „šmouhou,“ kterou člověk pošpinil Stvoření, upřednostňoval i Tolkien agrární uměřenost a jednoduchost před otráveným ovocem tak zvaného ekonomického „pokroku.“

Co se pak nezbytnosti využití tzv. „síly“ ekonomické intervence ke znovunabytí produktivního vlastnictví těm, které o něj připravil parní válec *laissez faire* týče, Tolkien by nepochybně souhlasil s Chestertonem. „Základem opravdové doktríny pokroku je poznání, že věci se zpravidla zhoršují a člověk musí neustále zasahovat proti přirozené degeneraci a rozkladu. Pokud člověk věc nezreformuje, příroda ji zdeformuje. Neustále musí do věci zasahovat, jen aby ji udržel ve stejném stavu,“ napsal Chesterton, a pro dokreslení své argumentace užil příkladu sloupku u vrat, který podle nelze jen prostě nechat tak, jinak uhnije. Pokud jej chceme zachovat, musíme ho pravidelně natírat. Intervenci podobného druhu měl Belloc na mysli. Pro zachování kultury či majetku se musíme aktivně postavit rozkladným silám – a jakmile už ke ztrátě dojde a my usilujeme o obnovu, je třeba ony síly, které nás o kýžený statek připravily, porazit. Neudělat nic, nechat věci být – „*laissez faire*“ – pro skutečného konzervativce ani distributistu není přijatelnou možností, ústí to totiž nevyhnutelně ve ztrátu všeho hodného zachování a obnovy. Právě v tomto kontextu je třeba chápat Bellocovu výzvu k užití síly coby „služebnice Spravedlnosti“ a také hobití využití násilí k dosažení obnovy řádného vlastnictví v Kraji.

Dr Richards má pravdu, když tvrdí, že Tolkien podle všech informací nikdy neoznačoval své politické smýšlení popravdě dosti nelibozvučným termínem „distributismus.“ Stejně tak ale lze mezi hospodářský život Kraje a distributistickou představu o fungování ekonomiky položit rovnítko. Konec konců, zdravým rozumem utvářené hospodářství, byť zváno jinak, voní stejně!

Poznámka:

[1] Citace pochází z *Návrat krále*, Mladá fronta. Praha 2001, str. 261.

Článek Josepha Pearce *Distributism in the Shire: The Political Kinship of Tolkien & Belloc* vyšel na stránkách *The Imaginative Conservative*.